

woordigd door 10 of minder exemplaren en 38 soorten door slechts 1 exemplaar.

De volgende soorten zijn belangrijke vondsten voor Limburg en België:

Harpactes hombergi (Scop.); *Pardosa proxima* (C.L.K.); *Hypomma cornutum* (B1); *Trematocephalus cristatus* (Wider) en *Syedra gracilis* (Menge).

Dankwoord

Met dank aan de Heer Jac. van Ham die dit onderzoek heeft mogelijk gemaakt.

Summary

This paper gives a contribution of the knowledge of the spider fauna of the Bosbeek Valley, Niel bij As, Province of Limburg, Belgium. Important captures for Limburg are: *Harpactea hombergi* (Scop.), *Pardosa proxima* (C.L.K.), *Hypomma cornutum* (Bl.), *Trematocephalus cristatus* (Wider)

and *Syedra gracilis* (Menge).

Literatuur

- DAHL, M., 1931. Spinnentiere oder Arachnoidea, VI. Tierwelt Dtl., 23.
 LOCKET, G.H. en A.F. MILLIDGE, 1951-53. British Spiders I - II. Ray Society, London.
 LOCKET, G.H., MILLIDGE, A.F. en P. MERRETT, 1974. British Spiders III. Ray Society, London.
 REIMOSER, E., 1937. Spinnentiere oder Arachnoidea, VIII. Tierwelt Dtl., 33.
 DAHL, M., 1931. Spinnentiere oder Arachnoidea, VI. Tierwelt Dtl., 23.

Korte mededelingen

Nieuwe vindplaatsen van zeldzame Ereprijsen in Limburg

Op 8 mei j.l. bezocht ik op het spoorwegtraject Roermond-Maastricht verschillende stations, om er voorjaarssoorten te inventariseren voor het derde en laatste deel van de Atlas van de Nederlandse Flora (Rijksherbarium, in voorbereiding). Dit leverde ondermeer een aantal leuke Ereprijs-vondsten op.

Op het stationsterrein van Bunde werden vele honderden planten van de Vreemde ereprijs (*Veronica peregrina* L.) ontdekt. De planten groeien in een plantsoen, met jonge aanplant, langs een parkeerterrein aan de oostzijde van het station. Een flink aantal planten houdt zich zelfs staande tussen de straatstenen van het parkeerterrein. De Wever (1929) meldde de Vreemde ereprijs uit de groentetuin van het klooster te Overbunde, dat zich op circa 300 meter van de nieuwe vindplaats bevindt. Het is goed mogelijk dat de planten van het station Bunde afkomstig zijn van het kloosterterrein te Overbunde, hetgeen zou betekenen dat de Vreemde ereprijs zich al die tijd heeft weten te handhaven in Bunde. Met deze (her)nieuw(d)e vondst in het totaal aantal vindplaatsen in Limburg, na 1950 op drie gekomen (zie: natuurhistorisch Maandblad 73 (4) p. 80-83, Een Amerikaanse *Veronica* in Limburg - J. Cortenraad). Vermeldenswaard is ook het voorkomen van de Gladde ereprijs (*Veronica*

polita Fr.) op het station Bunde. Bij het station van Echt werden enkele honderden exemplaren van de Handjes-ereprijs (*Veronica triphyllos* L.) opgemerkt. Deze soort is de laatste jaren in Nederland sterk in aantal teruggelopen, en wordt met algehele verdwijning uit ons land bedreigd (Weeda, 1984). Deze nieuwe vindplaats in Midden-Limburg is dus een welkome aanvulling.

T. Denters,
 Rijksherbarium
 Schelpenkade 6, Leiden.

Pitrus in een hellingbos

In het Natuurhistorisch Maandblad 73(2) 1984 beschrijft de heer E. Blink een waarneming van Pitrus (*Juncus effusus* L.) in een hellingbos nabij Mheer. Pitrus langs waterkanten, in vochtige, slechte graslanden en op moerassige plaatsen dat is normaal, maar Pitrus in een hellingbos vraagt om een ander verhaal.

De vindplaats was een droog hellingbos waar ook aan de voet van de helling geen planten te vinden waren die op een natte grond wezen. De relatie tussen Pitrus en vocht lijkt dus gestoord te zijn. Dat klopt ook want de plant is een storingsindicator.

In een dynamisch milieu met een fluctuerende vochtigheid voelt de Pitrus zich thuis. Die vochtigheid kan verschillen van kletsnat tot droog, zolang er maar afwisseling blijft. Een hellingbos heeft altijd een min of meer stabiel

milieu met een vrijwel permanente vochtigheidsgraad. In het bos bij Mheer moest dus iets gebeurd zijn. Het meest voor de hand liggende lijkt met dat er bomen gekapt zijn. Door het uitslepen van hout is de bodemstructuur oppervlakkig veranderd. Bij een lemige bodem gaan kuilen en sleepsporen spoedig dichtslibben met als gevolg een oppervlakkige periodieke waterstagnatie. Door het kappen is ook de intensiteit en de spectrale samenstelling van de lichtinval gewijzigd. Voeg hierbij een versnelde humificatie en mineralisatie van organisch bodemmateriaal, dan is het begrijpelijk dat veel (meestal ruderales) planten de storing van de kapvlakte gaan benutten als een nieuwe kiemplaats. De door de heer E. Blink waargenomen andere planten bevestigen dit. Het merendeel van deze planten heeft een voorkeur voor een vochtige bosbodem met een overmaat aan voedingsstoffen (vooral stikstof). Ze worden dan ook veelvuldig op kapvlakten aangetroffen ("Waldlichtungsarten"). Na verloop van tijd zal de succesie van de vegetatie ertoe leiden dat de kapvlakteplanten afnemen en het oorspronkelijke bosmilieu wordt hersteld. Het is jammer dat de waarnemer niets vermeldde over de hoedanigheid van de begroeiing. Ervan uitgaande dat het Vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea* L.) in bloei stond, dan kan op grond van deze tweejarige plant worden aangenomen dat er bomen gekapt zijn in de winter van 1980-1981. Het zal me niets verbazen als de Pitrus thans alweer is verdwenen.

Kapvlakten met een identieke soortenlijst ken ik overigens van meer plaatsen, zelfs tot in Midden-Limburg toe. Het Vingerhoedskruid ontbreekt daar echter. Die plant is meer beperkt tot het zuidoosten van Limburg zover ik weet. De groeiplaats bij Mheer vind ik al opvallend. Tot slot een verzoek: laten we eens wat meer op kapvlakten letten. De floristische rijkdom ervan en het verkrijgen van informatie over natuurlijke bosverjonging zijn mijns inziens twee goede redenen hiervoor.

F.S. van Westreenen
Eckelraderweg 1, Gronsveld

Pitrus in de Deurnense Peel

N.a.v. hetzelfde korte bericht over Pitrus door E. Blink schreef dhr. J. Wasser, Molenhof 11, Deurne een brief aan de redactie waarin hij Pitrus beschrijft als storingsindicator die massaal voorkomt aan de randen van de Deurnense Peel.

"Zijn optreden als zodanig is vooral aan de randen van de Deurnense Peel goed waarneembaar, met name daar waar het oorspronkelijke voedselarme milieu door verstoring (in velerlei

vorm) in contact gebracht wordt met het omringende voedselrijke agrarische milieu. Als gevolg hiervan gaat Pitrus vaak massaal groeien in plas- sen en in de taluds van nieuwe sloten; in het laatste geval heel typisch in één langgerekte zône, waaruit blijkt dat juist daar het contact tussen voedsel- arm en voedselrijk water gemaakt wordt, en mogelijk ook daar de grens zit tussen nat en droog. Pitrus voelt zich nl. 't beste thuis in dit soort abrupte overgangssituaties (zie hiervoor "Wilde Planten" deel 1, blz. 166-167)."

Boekbespreking

Naamlijst van de Nederlandse plantesoorten

J. Heimans, Th. C. Th. Vethaak en V. Westhoff.
KNNV, Hoogwoud, 1983. Wetenschappelijke Mededeling nr 161. 91 blz.

Te bestellen door f 10,— (leden) of f 12,50 (niet-leden) over te maken op postgirorekening 13028 t.n.v. Bureau KNNV, Hoogwoud. In de prijs zijn de verzendkosten begrepen.

Deze publicatie heeft een merkwaardige ontstaansgeschiedenis, die in haar tekst wordt meegedeeld op p. 2 e.v., 18 e.v. en op de binnenzijde van het omslag. Kort gezegd gaat het om een geannoteerd verslag door Prof. Westhoff van het werk van de commissie, die in 1967 de Nederlandse plantennamen herzien heeft. Dit verslag wordt gevolgd door een zeer uitvoerige synoniemenlijst van Nederlandse en Latijnse plantesoorten, verzorgd door Ing. Vethaak. Helaas moet men vaststellen dat de publicatie nu, na 16 jaar, in enige opzichten te laat komt. In de eerste plaats is meer dan de helft van de botanici die de commissie vormden wier werk hier verantwoord wordt, inmiddels overleden. Van de overlevenden is alleen Prof. Westhoff nog actief bij de productie van Nederlandse flora's betrokken. In de tweede plaats hebben de huidige bewerkers van de Flora van Nederland, onkundig van de komst van de onderhavige publicatie, een aantal nieuwe wijzigingen in Nederlandse plantennamen noodzakelijk gevonden en enkele onjuist geachte naamswijzigingen ongedaan gemaakt; in de meeste gevallen ging het om namen die tot determinatiefouten kunnen leiden. Als medeauteur van de 20e editie van de Flora van Nederland betreur ik het

in hoge mate, pas ná de publicatie van deze Flora het verslag van de Commissie van 1967 te hebben kunnen lezen. Enerzijds is de daarin beschreven gang van zaken leerzaam - zij het niet stichtend - voor het nageslacht. Mijn conclusie kan alleen maar zijn: zó moet het nooit weer. Zeker zijn er bedenkingen aan te voeren tegen de presentatie (op p. 3 en 4) van „onthullingen” over de rol van één - inmiddels overleden - commissielid. Toch ben ik geneigd, dergelijke passages vooral op te vatten als een uitnodiging aan de huidige floraschrijvers, niet in de fouten van hun voorgangers te vervallen. Anderzijds zijn vele van de niet-aanvaarde voorstellen van Prof. Westhoff de moeite van heroverweging waard.

Enkele opmerkingen over details: „Steeanjer” (p.9) is een oude volksnaam, tot op heden bij tuinliefhebbers in gebruik. Als „Steeanjer” is deze naam, die niet op de standplaats maar op de bloemkleur slaat, al in oude edities van „Heukels” te vinden. Er is geen noodzaak van een alternatief voor deze ingeburgerde naam. „Citroengeel blaasjeskruid” (p.8) voor *Utricularia australis* leidt tot determinatiefouten; de bloemen van deze soort zijn vaak evenzeer dooiergeel als die van *U. vulgaris*. Een „vergeten” blaasjeskruid is *U. aus-*

tralis evenwel nog steeds! De naam „Bosbeemdgras” (p. 10) was in graskwekerskringen al gegeven aan *Poa nemoralis*; *P. chaixii* verdient stellig, als montane bosplant, de naam Bergbeemdgras, die zij op haar rijkste Nederlandse groeiplaatsen (bij Oldenzaal en Oosterbeek) alle eer aandoet. De naam „Krijtmuur” (p. 16) voor de thans verdwenen *Moenchia erecta* is onjuist; haar voornaamste groeiplaatsen betroffen zandige plekken in het Limburgse lössgebied. „Paasha-ver” (p. 12) bloeit wel vroeg voor een havergras, maar toch zelden omstreeks Pasen.

Op p. 20 merkt Th. Vethaak op: „Tevens zijn in de nieuwste druk van de flora bijna alle oude wetenschappelijke namen weggelaten, waardoor deze wetenschappelijke Mededeling aan waarde zal winnen.” Tot mijn spijt kan ik hem hierin alleen maar gelijk geven.

Moge een 21e editie van de Flora van Nederland het goede van deze publicatie absorberen, zodat er geen „derde versie” (zie p. 20, slot) nodig zal zijn!

Ik hoop tevens dat er alsdan ook van Belgische zijde interesse zal zijn gebleken voor een standaardisering van de Nederlandse plantennamen.

E.J. Weeda

Erratum

In het artikel van J.C.A. Knoors en W.G. Vergoossen over het voorkomen van vleermuizen in enkele Midden- en Zuidlimburgse kerken (Natuurhist. Maandbl. 73(4) : 77-80) is het figuuronderschrift van figuur 1 op blz. 78 onvolledig weergegeven. Men leze dit als volgt:

Figuur 1. Gebied van onderzoek. De nummers corresponderen met die in tabel I. ☆ = kerk onbewoond; ◼ = kerk met vleermuizen; □ = kerk met alleen uitwerpselen; ● = kerk ongeschikt.